

УДК 37:331.548(477+71)

Наталія Ошуркевич
ORCID iD 0000-0001-5645-1925молодший науковий співробітник,
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 Київ, Україна,
n.oshurkevych@kubg.edu.uaЗінаїда Потіха
ORCID iD 0000-0001-9923-316Xмолодший науковий співробітник,
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 Київ, Україна,
z.potikha@kubg.edu.ua

СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ ТА КАНАДІ

Стаття розкриває зміст понять «професійна орієнтація» в Україні та «кар'єрний розвиток» в Канаді. Коротко висвітлено історичний поступ профорієнтаційної роботи в Україні та в Канаді, а також побудова державної системи професійної орієнтації в цих країнах на сучасному етапі.

Аналіз наукової джерел та періодики дозволив визначити сучасний стан та проблеми професійної орієнтації в Україні, з'ясувати, що ситуація перебуває у стані загострення, а система професійної орієнтації потребує оновлення з урахуванням сучасних тенденцій гуманізації та особистісно-орієнтованого підходу.

Дослідження системи кар'єрного розвитку в Канаді дозволило з'ясувати, що в країні існує велика кількість державних та громадських організацій, які працюють над удосконаленням системи кар'єрного розвитку та консультування, а уряд активно підтримує та фінансує її.

Ключові слова: кар'єрний розвиток; професійна орієнтація; профорієнтаційна робота; професійне самовизначення; профорієнтація.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.121126>

Вступ. У сучасному світі відбуваються різноманітні суспільні та економічні трансформаційні процеси, пов'язані з бурхливим поширенням інформаційних технологій та розвитком інновацій у світі та в Україні зокрема. Для забезпечення сталого розвитку країни необхідні сприятливі умови збереження і відтворення людських ресурсів, що допоможе сформувати якісний і різнопрофільний кадровий потенціал.

Одним із найважливіших рішень в житті кожної людини стає вибір майбутньої професії, адже саме цей вибір буде вирішальним чинником соціального становлення особистості. На нашу думку, більшість людей відчуває певні труднощі у виборі майбутньої професії та способу її опанування, а тому необхідність усвідомленого вибору професії набуває найбільшого значення в підлітковому та юнацькому віці, коли в особистості відбуваються процеси формування певних психологічних якостей, зокрема здібностей, інтересів, ціннісних орієнтацій, прагнень, професійних планів, ідеалів, переконань.

Орієнтацію молоді на професійну діяльність можливо забезпечити створенням науково обґрунто-

ваної системи заходів щодо систематизації та поширення повних і достовірних відомостей про професії, вимоги до них та умови здобуття фаху.

Незважаючи на те, що в Україні деякі міністерства (Міністерство соціальної політики, Міністерство освіти та науки, Міністерство молоді та спорту) та Державна служба зайнятості намагаються проводити окремі заходи з професійної орієнтації, а з 2008 р. існує консультативно-дорадчий орган при Кабінеті Міністрів – Рада з питань професійної орієнтації населення, яка має на меті забезпечити реалізацію «Концепції державної системи професійної орієнтації населення» (2008), ми можемо говорити про відсутність системного підходу та єдиної політики до системи профорієнтації в країні.

Для оновлення системи професійної орієнтації України та реалізації Концепції державної системи професійної орієнтації населення, що забезпечить рівноправну взаємодію суспільства та окремої людини, необхідна співпраця державної влади та громадськості. Досвід реалізації системи професійної орієнтації провідних країн світу може допомогти розробити та впровадити в Україні сучасну систему профорієнтаційної роботи. Окремий інтерес у

контексті вивчення зарубіжного досвіду організації системи професійного консультування становить система професійної орієнтації (Career Development) Канади.

Мета статті – здійснити порівняння сучасного стану та проблем професійної орієнтації в Україні та системи кар'єрного розвитку в Канаді для обґрунтування перспектив впровадження канадського досвіду в Україні.

Сучасний стан та проблеми професійної орієнтації в Україні. Професійна орієнтація як специфічний засіб психолого-педагогічної підготовки особистості до вибору професії сформувалася наприкінці ХІХ сторіччя й за час свого існування змінила кілька парадигм, відповідно до яких визначалися її мета, завдання, форми, методи й інструментарій. В Україні професійна орієнтація до 1991 р. розвивалась в рамках підходів до профорієнтаційної роботи, які були спільними для всіх республік СРСР і була орієнтована на відтворення робочої сили для планової екстенсивної економіки (Закатнов, 2009, с. 173).

Досліджуючи особливості профорієнтаційної роботи за часів перебування України у складі СРСР, ми переконались в тому, що, незважаючи на нормативні, методичні та кадрові передумови для створення ефективної державної системи професійної орієнтації населення, яка була б здатна забезпечити профорієнтаційну підтримку населення та охопити всі рівні допрофесійної й професійної підготовки людини, її так і не було створено. Профорієнтаційна робота проводилась зі школярами та молоддю у напрямку підготовки до вибору робітничих професій і, хоча була широкомасштабною, часто мала формальний характер.

Ситуація в Україні щодо профорієнтаційної роботи після розпаду Радянського Союзу значно погіршилась. Проблема профорієнтації молоді стала ігноруватися більшістю державних чиновників від освіти. У зв'язку з переходом на ринкову економіку держава відмовилася від планування і гарантій у сфері освіти і працевлаштування своїх громадян, з'явилося безробіття, була створена державна служба зайнятості (Пильтай, 2012).

Сьогодні в Україні відбувається процес реформування системи освіти у контексті євроінтеграції. Модернізація системи освіти сприяє оновленню змісту та впровадження нових форм профорієнтаційної роботи з молоддю. Кабінетом Міністрів України затверджено Концепцію державної системи професійної орієнтації населення (2008), що визначає професійну орієнтацію населення як науково обґрунтовану систему взаємопов'язаних економічних, соціальних, медичних, психологічних і педагогічних заходів, спрямованих на активізацію процесу професійного самовизначення та реалізації здатності до праці особи, виявлення її здібностей, інтересів, можливостей та інших чинників, що впливають на вибір професії або на зміну виду трудової діяльності. Концепція також визначає структурні елементи за змістовими напрямками функціонування професійної орієнтації: професійна інформація, професійна консультація, професійний відбір та професійна

адаптація, а також організаційну структуру державної системи професійної орієнтації населення.

Нам близьке визначення професійної орієнтації, запропоноване українським науковцем Б. Федоришиним (1996): професійна орієнтація – це науково-практична система підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення. Ми поділяємо думку Д. Закатнова (2009) про те, що «цим визначенням особистість уводиться в центр процесу професійної орієнтації, стає суб'єктом профорієнтаційної діяльності, тобто використовує засоби професійної орієнтації для підготовки до свого власного і самостійного професійного самовизначення» (с 174).

За З. Охріменко (2016), актуальною темою в сучасній системі професійної орієнтації є активізація особистісно-орієнтованого підходу, коли процес професійного самовизначення детермінований внутрішніми психологічними чинниками, які спрямовані на вирішення особистісних суперечностей суб'єкта професійного вибору та вимог обраної професії, при цьому особистісні аспекти відіграють провідну роль у професійному самовизначенні.

Концепція розвитку професійної орієнтації в контексті компетентнісного підходу розробляється В. Лозовецькою (2012). Дослідниця зауважила, що «ситуація вибору професії в сучасних умовах праці ускладнюється рядом чинників: відсутністю інформації про деякі істотні характеристики професійного вибору, відсутністю зворотного зв'язку щодо результатів вибору; несформованістю (або недостатньою сформованістю) правил, критеріїв і способів вибору; труднощами самонавчання; відсутністю подібних рішень у минулому досвіді» (с. 86).

Організаційно-педагогічні умови соціально-професійної орієнтації, що передбачають розроблення науково обґрунтованого, практико орієнтованого змісту навчально-виховних заходів та навчально-виховних комплектів (програма, науково-методичні рекомендації, підручник, посібник), обґрунтовує М. Піддячий (2013).

Як уже зазначалось вище, у 2008–2009 рр. урядом були зроблені певні кроки для оновлення системи професійної орієнтації в Україні: підписання Кабінетом Міністрів України Постанови про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення та Постанови про утворення Ради з питань професійної орієнтації населення. Окрім цього, певні заходи з профорієнтаційної роботи для населення проводять Міністерство соціальної політики, Міністерство освіти та науки, Міністерство молоді та спорту, Державна служба зайнятості. Окрім державних органів влади над розвитком системи профорієнтації в Україні працюють і громадські організації, зокрема ГО «Всеукраїнська асоціація професійної орієнтації та освітнього консультування» (Асоціація ПОТОК), Всеукраїнська громадська організація «Для спільної справи», громадська організація «Інститут професійних кваліфікацій», національний проект «Місто професій», громадська організація «Освітня спільнота «Покоління Z», група «proОсвіта» та інші.

Та незважаючи на діяльність державних органів влади та громадських організацій в галузі профорієнтації населення, представники громадянського суспільства, організацій роботодавців, об'єднань профспілок та українського бізнесу, педагоги, психологи та профконсультанти наголошують на тому, що в Україні сьогодні відсутнє спільне бачення розвитку системи професійної орієнтації. Відповідальні державні органи безсистемно надають послуги з професійної орієнтації різним верствам населення. У системі української профорієнтаційної роботи відсутні чіткі критерії якості та система вимірів ефективності надання профорієнтаційних послуг для кінцевого споживача: учнів шкіл, абітурієнтів і випускників навчальних закладів, внутрішньо переміщених осіб та всього працездатного населення України (На шляху до оновлення системи професійної орієнтації в Україні, 2016).

Отже, сучасна ситуація професійної орієнтації населення в Україні значно загострилася, що може негативно вплинути на економічний розвиток держави в майбутньому, проте розробка нового законодавчого регулювання профорієнтації та залучення громадськості до створення ефективного комплексу профорієнтаційних заходів, орієнтованих на вирішення проблем людей, що або готуються вступити в трудове життя, або вже працюють, або мають проблеми вибору професії чи її зміни.

Варто також зауважити, що додатковим засобом розвитку та оновлення системи профорієнтації в Україні може стати вивчення та впровадження елементів системи професійної орієнтації провідних країн світу, зокрема Канади.

Аналіз системи кар'єрного розвитку в Канаді. Слід зауважити, що в Канаді замість поняття «професійна орієнтація» вживається «*Career Development*» (кар'єрний розвиток). Канадські стандарти та рекомендації для професіоналів кар'єрного розвитку (*Canadian Standards & Guidelines for Career Development Practitioners (S&Gs)*) пропонують таке визначення поняття «*Career Development*»: (кар'єрний розвиток) – це безперервний та поступовий процес управління навчанням, роботою, дозвіллям, з метою досягнення особисто визначеного та розвинутого бажаного майбутнього (*Glossary of Career Development Terms, 2012, p. 2*).

Не зупиняючись детально на історичних етапах розвитку професійної орієнтації в Канаді, зазначимо, що зародження сучасної системи розвитку кар'єри та професійної орієнтації стало реакцією суспільства на індустріалізацію та пов'язане з виникненням великих комерційних міст і економіки, заснованої на виробництві й промисловості.

Початком профорієнтаційної роботи в Канаді стало відкриття у 1851 р. в Монреалі офісу YMCA (Young Men's Christian Association – Молодіжна християнська організація). Це була перша організація, що дала молодим людям рекомендації з виховання характеру та запропонувала професійні та освітні програми. Погляди YMCA на самовираження особистості почали використовувати для допомоги

безробітним та формування середнього класу (B.C. Shepard, P.S. Mani (Eds.), 2014).

Необхідно, також, згадати ім'я Етти Сент-Джон Вілман, яка займалась питаннями працевлаштування в Канаді, боролась за можливість створення ефективної національної служби зайнятості та акцентувала увагу на питаннях та професійного консультування. Саме завдяки поглядам, активній діяльності та плідній праці пані Вілман, у Канаді започаткувався процес створення системи кар'єрного розвитку.

Головні теорії та підходи до кар'єрного розвитку в Канаді базуються на дослідженнях Е. Еріксона, А. Маслоу, К. Роджерса та Д. Сюпера. Подальша трансформація системи кар'єрного розвитку в Канаді пов'язана з іменами Н. Амундсона, Б. Боргена, Ф. Джарвіса, Дж. Косгрейва, Ф.Г. Лоусона, Ф.Патсула, В. Пейві, К. Хінкса та ін.

Аналізуючи розвиток професійної орієнтації та консультування в Канаді, можна спостерігати поєднання чотирьох секторів суспільства: уряду, освітніх установ, профспілок та неурядових організацій. Історично пріоритети уряду полягали в задоволенні економічної потреби у кваліфікованих працівниках. Освітні установи, у свою чергу, намагалися надати можливості для здобуття учнями та студентами необхідних знань та умінь. Для профспілок важливо було забезпечити права працівників та захист від експлуатації. І нарешті, турбота неурядових організацій (третій сектор чи громадянське суспільство), полягало у зважанні на потреби окремих людей та їх громади.

Законодавство щодо зайнятості населення було розроблене у 1980-х роках і широко впроваджувалося в державному секторі та, меншою мірою, в приватному секторі; були запропоновані прогресивні програми зайнятості та спеціальні можливості для тих, хто постраждав від несприятливих економічних умов. Незважаючи на певні суперечності на час впровадження, програми забезпечення зайнятості стимулювали розвиток розроблених інструментів консультування, відбору та адаптації для працевлаштування населення.

Кар'єрне консультування охоплює кожен аспект життя канадців. Державна система кар'єрного розвитку зуміла подолати розрив: від школи до навчання; від навчання до роботи; від професійної зайнятості до безробіття і знову повернення до роботи. Готовність до роботи та планування професійної кар'єри протягом усього життя залишаються в центрі уваги громадських установ та організацій по всій Канаді (*A Coming of Age, 2002, p. 126*).

У системі кар'єрного розвитку Канади створені та ефективно функціонують низка організацій та проектів: Canadian Council for Career Development (CCCD or 3CD) – Канадська рада розвитку кар'єри; Canadian Career Development Foundation (CCDF) – Канадська фундація розвитку кар'єри; Canadian Education and Research Institute for Counselling (CERIC) – Канадський науково-дослідний інститут консультування; Canadian Research Working Group on Evidence-Based Practice in Career Development (CRWG) – Канадська дослідницька робоча група

з розробки доказової бази розвитку кар'єри; Career Development Services Working Group (CDSWG) – Робоча група з розвитку кар'єри; The Counselling Foundation of Canada – Консультаційний фонд Канади заснований Ф.Г. Лоусоном; Canadian Counselling and Psychotherapy Association (CCPA) – Канадська асоціація консультацій та психотерапії; Canadian Standards and Guidelines for Career Development Practitioners (S&Gs) – Канадські стандарти та керівні принципи для фахівців з розвитку кар'єри; Forum of Labour Market Ministers (FLMM) – Форум Міністрів ринку праці; Cannexus – Національна конференція з розвитку кар'єри; The Canadian Journal of Career Development (CJCD) – Канадський журнал з розвитку кар'єри; The Blueprint for Life/Work Designs – Проект життя/Дизайн роботи. Окрім національних, в Канаді ефективно працюють міжнародні організації: International Association for Educational and Vocational Guidance (IAEVG) – Міжнародна асоціація навчальних та професійно-технічних навчальних закладів; International Centre for Career Development and Public Policy (ICDDPP) – Міжнародний центр розвитку кар'єри та публічної політики; Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) – Організація економічного співробітництва та розвитку.

Ефективна співпраця та згуртованість вище зазначених канадських інституцій дозволила досягти значних успіхів у створенні державної системи з розвитку кар'єри, забезпечила потік інвестицій в цільові дослідження, зміцнила наукову базу та відновила інтерес до професійного навчання та розвитку в Канаді. Співробітництво між асоціаціями та організаціями по всій країні та міжнародним співнотоми, де Канада виступає ключовим партнером, з питань розвитку кар'єри та навчання протягом життя, забезпечує взаємозв'язок між світовими тенденціями, державною політикою та практикою впровадження нових ефективних програм кар'єрного розвитку.

Звісно, у Канаді теж існують певні проблеми в системі кар'єрного розвитку, зокрема перед фахівцями постають нові виклики, що вимагають адаптації до сучасних тенденцій та необхідність враховувати

індивідуальні потреби людей з огляду на суспільні зміни в країні. Як відповідальні професіонали, фахівці кар'єрного розвитку використовують новітні стратегії розвитку кар'єри, адаптовані для різноманітного населення Канади, що включає весь процес від розробки теорії і моделі кар'єри до обґрунтування соціальних змін для маргінальних груп.

Отже, багатоаспектна роль фахівців кар'єрного розвитку в Канаді сприяє загальному розвитку економіки та плануванню кар'єри в країні шляхом виявлення нових проблем робочої сили та розроблення додаткових послуг розвитку кар'єри з метою нарощування соціально-економічного потенціалу Канади.

Висновки. Проведений аналіз систем професійної орієнтації в Україні та Канаді виявив відмінність цих системи. Адже на відміну від досить розвиненої та науково обґрунтованої системи кар'єрного розвитку Канади, в Україні спостерігається необхідність оновлення системи професійної орієнтації населення на засадах особистісно-орієнтованого підходу, залучення фінансових потоків до цього процесу, активізацію неурядових громадських організацій тощо.

Протягом останніх років в Україні практично не було умов для розробки ефективної системи профорієнтації населення, натомість у Канаді весь цей час бурхливо розвивались та апробувались новітні теорії кар'єрного розвитку. Слід звернути увагу і на фінансові можливості обох країн: зрозуміло, що інвестиції в систему кар'єрного розвитку Канади були значно вагомими, ніж в Україні, що пов'язано з дуже складною економічною ситуацією в нашій країні.

Зважаючи на вагомі історичні, соціальні та економічні відмінності обох країн, ми не можемо ставити на один щабель системи кар'єрного розвитку Канади та профорієнтації України, проте можемо використати наявний досвід для оновлення української системи професійної орієнтації.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні системи професійного та кар'єрного консультування Канади, а також обґрунтування перспектив впровадження канадського досвіду в Україні.

Література

- Закатнов Д. О. Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2012. 160 с.
- Закатнов Д. О. Стан і проблеми професійної орієнтації. *Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи*. 2009. Том 1. Вип. 6. С. 173–179.
- Концепція державної системи професійної орієнтації населення / Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2008 № 842. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF> (дата звернення 01.09.2018).
- Лозовецька В. Т. Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці: Монографія. Київ: ІПТО НАПН України, 2012. 157 с.
- Охріменко З. В. Проблема удосконалення системи професійної орієнтації старшокласників у контексті вимог сьогодення. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2016. Вип. 20 (2). С. 88–100.
- Перевертень Л., Богачков Ю., Милашенко В. На шляху до оновлення системи професійної орієнтації в Україні. *Освітній портал «Педагогічна преса»*. URL: <https://pedpresa.ua/166994-na-shlyahu-do-onovlennya-systemy-profesijnoyi-orijentatsiyi-v-ukrayini.html> (дата звернення: 30.09.2018).
- Пильтяй О. М. Становлення та розвиток професійної орієнтації особистості: світовий контекст. URL: http://inb.dnsgb.com.ua/2012-2/12_piltay.pdf (дата звернення: 20.09.2018).

- Піддячий М. І. Соціально-професійна орієнтація учнів: державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. *Проблеми сучасного підручника*. 2013. № 13. С. 185–198.
- Федоришин Б. О. Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації: дис... докт. пед.. наук: 13.00.04. Київ, 1996. 380 с.
- A Coming of Age: Counselling Canadians for Work in the Twentieth Century (with a foreword by Stephen Lewis). Toronto: Counselling Foundation of Canada, 2002. 148 p. URL: http://www.counselling.net/jnew/index.php?option=com_content&view=article&id=75&Itemid=65 (дата звернення: 20.09.2018).
- Glossary of Career Development Terms Canadian Standards & Guidelines for Career Development Practitioners. (2012). URL: http://career-dev-guidelines.org/career_dev/index.php/the-standards-guidelines/glossary-of-terms (дата звернення: 20.09.2018).
- Shepard B. C. & Mani P. S. (Eds.) Career development practice in Canada: Perspective, principles and professionalism. Toronto: CERIC, 2014. 607 p.

References

- Zakatnov, D. O. (2012). *Tekhnologhiji pidghotovky uchnivskoji molodi do profesijnogho samovyznachennja: monoghrafija [Technologies of preparing students for professional self-determination: monograph]*. Kyiv, Ukraine: Pedagoghichna dumka (ukr).
- Zakatnov, D. O. (2009). Stan i problemy profesijnoji orijentaciji [Status and problems of professional orientation]. *Profesijno-tekhnichna osvita: innovacijnyj dosvid, perspektyvy*, 1 (6), 173–179 (ukr).
- Koncepcija derzhavnoji systemy profesijnoji orijentaciji naseleennja* (2008). *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.09.2008. № 842 [Concept of the state system of professional orientation of the population / Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 17, 2008. № 842]*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF> (ukr).
- Lozovecika, V. T. (2012). *Profesijna orijentacija molodi v umovakh suchasnogho rynku praci: Monoghrafija [Professional orientation of youth in the conditions of the modern labor market: Monograph]*. Kyiv, Ukraine: IPTO NAPN Ukrainyini (ukr).
- Ohrimenko, Z. V. (2016). Problema udoskonalennja sistemi profesijnoji orijentaciji starshoklasnikiv u konteksti vimog sododennja [The problem of improving the professional orientation system of senior pupils in the context of the requirements of the present]. *Teoretiko-metodichni problemi vihovannja ditej ta uchnivskoji molodi*, 20 (2), 88–100 (ukr).
- Pereverten, L., Bogachkov, Yu., Milashenko, V. (2016). Na shlyahu do onovlennja sistemi profesijnoji orijentaciji v Ukrainyini [On the way to updating the system of professional orientation in Ukraine]. *Osvitnij portal «Pedagogichna presa»*. Retrieved from <https://pedpresa.ua/166994-na-shlyahu-do-onovlennja-systemy-profesijnoji-orijentatsiyi-v-ukrainyini.html> (ukr).
- Piltyaj, O. M. *Stanovlennja ta rozvitok profesijnoji orijentaciji osobistosti: svitovij kontekst [Formation and development of professional orientation of the person: the world context]*. Retrieved from http://inb.dnsgb.com.ua/2012-2/12_piltyaj.pdf (ukr).
- Piddyachij, M. I. (2013). Socialno-profesijna orijentacija uchniv: derzhavnij standart bazovoyi i povnoyi zagalnoyi serednoyi osviti [Social-professional orientation of students: the state standard of basic and complete general secondary education]. *Problemi suchasnogho pidruchnika*, 13, 185–198 (ukr).
- Fedorishin, B. O. (1996). *Psihologo-pedagogichni osnovi profesijnoji orijentaciji [Psychological and pedagogical bases of professional orientation]*. Doctor's thesis: 13.00.04. Kyiv, Ukraine (ukr).
- A Coming of Age: Counselling Canadians for Work in the Twentieth Century (2002). Toronto, Canada: The Counselling Foundation of Canada. Retrieved from http://www.counselling.net/jnew/index.php?option=com_content&view=article&id=75&Itemid=65 (eng).
- Glossary of Career Development Terms Canadian Standards & Guidelines for Career Development Practitioners. (2012). URL: http://career-dev-guidelines.org/career_dev/index.php/the-standards-guidelines/glossary-of-terms (eng).
- Shepard, B. C. & Mani, P. S. (Eds.) (2014). *Career development practice in Canada: Perspective, principles and professionalism*. Toronto, Canada: CERIC (eng).

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ МОЛОДЕЖИ В УКРАИНЕ И КАНАДЕ

Ошуркевич Наталия, младший научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 Киев, n.oshurkevych@kubg.edu.ua

Потиха Зинаида, младший научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 Киев, z.potikha@kubg.edu.ua

Статья раскрывает содержание понятий «профессиональная ориентация» в Украине и «карьерное развитие» в Канаде. Кратко освещены исторические аспекты профориентационной в Украине и в Канаде, а

также построение государственной системы профессиональной ориентации в этих странах на современном этапе.

Анализ научной литературы и периодики позволил определить современное состояние и проблемы профессиональной ориентации в Украине, выяснить, что ситуация находится в состоянии обострения, а система профориентации нуждается в обновлении с учетом современных тенденций гуманизма и личностно-ориентированного подхода.

Исследование системы карьерного развития в Канаде позволило выяснить, что в стране существует большое количество государственных и общественных организаций, которые работают над усовершенствованием системы карьерного развития и консультирования, а правительство активно поддерживает и финансирует ее.

Ключевые слова: карьерное развитие; профессиональная ориентация; профессиональное самоопределение; профориентационная работа; профориентация.

CURRENT STATE AND PROBLEMS OF VOCATIONAL GUIDANCE OF YOUNG PEOPLE IN UKRAINE AND CANADA

Oshurkevych Nataliia, Junior Researcher of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Timoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, n.oshurkevych@kubg.edu.ua

Potikha Zinaida, Junior Researcher of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Timoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, z.potikha@kubg.edu.ua

The article highlights the relevance of carrying out work on career guidance among the population and the importance of creating an effective system of vocational guidance.

The brief history of the background of the birth and formation of vocational guidance in Ukraine and career development in Canada as well as the construction of a state system of professional orientation in these countries at the present stage are presented in this thesis.

The concept of professional orientation as a system of interrelated economic, social, medical, psychological and pedagogical measures directed on activation of the process of professional self-determination of the person is presented. The views of modern scholars on the problems of professional orientation in Ukraine are analyzed. The activity of the government and public organizations in the field of career guidance of the population is explored. It is concluded that in Ukraine today there is no general vision of the development of professional orientation and clear quality criteria and a system of measurement of the effectiveness of providing vocational guidance services, and state bodies provide unsystematic services for professional orientation to different segments of the population.

The essence of the concept of Career Development is the lifelong process of managing learning, work, leisure, and transitions in order to move towards a personally determined and evolving preferred future. It has been found that in Canada one notices a convergence of four sectors of society: government, education, organized labor and the non-profit-making sector. It has been established that a number of state, non-governmental and international organizations and projects have been created and effectively functioning in Canada's Career Development, and their effective interaction has allowed to strengthen and develop a career development and career guidance. The role of career tutors using the latest career development strategies adapted to the diverse population of Canada is highlighted.

A number of differences in the vocational guidance of Ukraine and Canada are revealed, which is connected with different historical, social and economic development of the countries.

Key words: Career Development; career guidance; professional orientation; professional self-determination; vocational guidance.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2018
Прийнято до друку 30.10.2018